

LA CAPELLA DELS DOLORS

La capella estava en silenci, només trencat pel lleu xiuxiueig del vent entre les vidrieres. Antoni Viladomat va entrar amb passos mesurats, el cor pesat com una pedra humida; sentia que el temps s'esgotava, que els anys l'havien deixat feble i a prop de la fi. La llum filtrada per les finestres de vitralls tenyia les parets de tons vermellorsos i daurats, com si cada raig de sol fos un record viu dels segles passats. Els llenços que ell mateix havia pintat brillaven amb una intensitat gairebé insuportable; les figures de la Verge, dels apòstols i dels dolors s'alçaven amb solemnitat, com si el temps no hagués pogut tocar-les.

Va avançar lentament, deixant que els seus ulls recorreguessin cada racó de la capella: els altars menuts, coberts de veles apagades, la fusta del banc polida pel pas dels fidels, la policromia dels marcs esculpits que atrapava la llum en angles insospitats. Cada columna, amb els seus motius florals i daurats, s'alçava com una aranya de pedra i llum que conduïa l'ull cap al cel pintat; els detalls dels angelots esculpits semblaven respirar, i la capella sencera emanava una solemnitat viva que feia que els murs guardessin les confessions dels qui havien cregut i dels qui havien plorat entre aquelles pedres.

I aleshores, un rostre li va colpejar el record. La noia que havia fet de model per a la Mare de Déu dels Dolors: humil, seriosa, amb els ulls carregats de tristesa, però digna, amb aquella paciència silenciosa que només tenen els qui suporten un pes massa gran per a les seves espatlles joves. La va veure dins la seva memòria: el tremolor subtil de les mans mentre sostenia la tela, la manera com el seu cos es mantenia ferm malgrat l'esforç, el silenci que parlava més que qualsevol paraula.

Viladomat va girar-se cap al llenç que l'havia capturat; i de sobte va comprendre que no només havia pintat un dolor religiós, sinó un dolor real, humà, que ara semblava bategar entre les ombres de la capella. Els plecs dels vestits, els ulls plens de pena i esperança, el dolor del cos inclinat de la Verge: tot era viu, com si la capella mateixa respirés amb ell. Cada detall del rostre modelat era un testament del coratge silencios

de la seva model, i ell sabia que mai ningú més veuria aquest record amb els seus ulls.

Una ombra va travessar el seu pensament: la seva pròpia mort. Cada línia, cada traç, cada color li recordava que no li quedava gaire temps. La capella, que havia estat testimoni de la seva vida i la de tants altres, li semblava ara un lloc on el passat i el futur s'entrellaçaven, on els morts i els vius coexistien en el silenci de la pedra i la cera. Cada racó tenia un sentit: el mosaic del terra gastat per les espatlles dels fidels, els marcs daurats que reflectien la llum com un somriure vell de temps immemorial, les fustes dels bancs i les portes que xocaven lleugerament amb la brisa de la tarda.

Es va quedar quiet, respirant l'olor de la cera de les espelmes apagades, del vernís antic dels llenços i del lleu aroma de la fusta polida. Sentia com la presència de la noia i la seva pròpia proximitat a la mort s'entrellaçaven. Cada Dolor que ell havia traçat era una pàgina on les vides dels que havien estat amb ell quedaven gravades per sempre. I ell sabia que aviat també seria una pàgina, una ombra més entre les que la capella custodiava.

Els vitralls projectaven ombres acolorides sobre les parets, movent-se lentament amb el vent i fent que les figures semblessin caminar, inclinar-se o alçar els braços en un gest etern. Viladomat va passar la mà per un dels marcs, sentint la textura de la fusta i el fred del metall antic que subjectava els llenços. Era com tocar la memòria mateixa, i el record de la model va florir amb més força. Li semblava escoltar el sospir suau de les seves mans, el seu silenci valent i solemne, i va comprendre que, encara que ella ja no hi fos, la seva presència havia quedat immortalitzada en cada pinzellada.

Un raig de llum va travessar la finestra i va caure just sobre el rostre de la Verge, fent brillar el delicat daurat del mantell i el reflex subtil de les llàgrimes pintades. Viladomat va tancar els ulls un instant i va sentir una estranya calma. La seva vida s'acabaria, sí, però havia deixat un testimoniatge: el dolor humà i el dolor diví coexistien en cada llenç, i la memòria de la noia que havia estat model per a la seva obra viuria més enllà del temps i de la mort.

Quan va sortir, els passos li van semblar més lents, més pesats, però plens de pau. La capella quedava enrere, silenciosa, i ell sabia que dins de les seves parets, entre

les ombres, els colors i els marcs esculpits, la seva vida i la dels altres seguirien vivint. La mort ja s'acostava, però ell ja no la temia: havia pintat el que calia, havia guardat els rostres i els silencis dels qui van confiar en ell, i això seria etern.

Autor: Daniel Villaespín